

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

Офіс 10, Вул. Інститутська, 14, Київ, Україна, 01021
Тел.: +38 (044) 253-44-82 | Факс: +38 (044) 253-44-82
www.icps.com.ua | office@icps.kiev.ua

INSIDE UKRAINE

**УКРАЇНА В НОВИХ
ГЕОПОЛІТИЧНИХ
РЕАЛІЯХ**

26 січня
2017/ #63

Зміст

Державні рішення:

1. Україна у політиці США за адміністрації Дональда Трампа...1

Економічна політика:

2.1. Ризики націоналізації ПриватБанку.....5

2.2. Можливості виділення траншу МВФ для України.....7

Політична конкуренція:

3. Політичні настрої серед українських олігархів.....9

Державні рішення

1. Україна у політиці США за адміністрації Дональда Трампа

Початок президенства Дональда Трампа у США стане точкою відліку нового світового порядку, який може суттєво змінити правила міжнародної взаємодії та місце України в ньому. Відсутність України у зовнішньополітичній програмі нового глави Білого дому робить реалістичними три з можливих сценаріїв розвитку подій навколо нашої держави. Міжнародне становище України буде значною мірою залежати від того, чи зможе Київ знайти нові точки дотику з Вашингтоном та запропонувати свій план мирного врегулювання «української кризи».

Політика 45-го президента США Дональда Трампа щодо України стала головним питанням суспільно-політичного дискурсу України з моменту перемоги республіканця на президентських виборах у листопаді 2016 р. Щоб дати відповідь на це заплутане питання, необхідно спершу розібратися, якою взагалі буде зовнішня політика США за новообраного президента у новому геополітичному циклі.

Перемога кандидата, який позиціонував себе як антисистемний політик, свідчить про кризу традиційної американської політичної культури. Зокрема, політика лібералізму та глобалізації, в якій США грали провідну роль упродовж чверті століття, більше не задовольняє потреби більшості американських громадян. Брекзїт та зростання популярності націоналістичних партій в Європі є додатковими індикаторами суспільного запиту на зменшення взаємозалежності у світі.

Перемога Трампа свідчить про новий геополітичний цикл у світовій політиці.

Як наслідок, можна спроєктувати, **що політика США щодо України за адміністрації Трампа буде визначатися такими чинниками:**

1. Інтереси американських громадян, бізнесу, політичної еліти та інших суб'єктів політики США. Зокрема, адміністрація Трампа буде більше зосереджена на проблемах внутрішньої політики, яка полягає у поверненні виробничої бази в США, створенні нових робочих місць та збільшенні внутрішнього ринку споживання. Зовнішня політика США буде максимально підпорядкована внутрішнім потребам. Як наслідок, після перемоги Трампа світова політика дедалі більше наб-

уватиме рис протекціонізму та антиглобалізму.

2. Розстановка центрів сил у світовій політиці. Враховуючи передвиборні заяви Трампа, пріоритетами зовнішньої політики США будуть конкуренція з Китаєм, боротьба проти тероризму і зміцнення режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Саме ці проблеми можуть призвести до втрати США глобального лідерства у віддаленій перспективі. При цьому стратегія *Retrenchment* («урізання») буде передбачати зменшення витрат США на військово-політичні альянси, змушуючи союзників брати більшу відповідальність за власну безпеку. Крім того, бізнес-підхід команди Трампа означатиме, що США дотримуватимуться більш прагматичних відносин із союзниками та суперниками за формулою «послуга за послугу».

Політика Трампа може ускладнити міжнародне становище України.

3. Політика Росії та провідних країн ЄС. Хоча наша держава відсутня серед пріоритетів зовнішньополітичної програми Трампа, відносини США з країнами ЄС та Росією будуть тією чи іншою мірою зачіпати інтереси України. Так, нещодавня критика Трампом політики ЄС і НАТО свідчить про кризу трансатлантичного партнерства. Як наслідок, ослаблення єдності Заходу загрожує зменшенням підтримки України в конфлікті з Росією. У свою чергу неоднозначні заяви новобраного президента США щодо Росії порушуватимуть питання щодо того, чи залишатиметься Вашингтон ключовим партнером Києва у протидії російській агресії.

4. Нинішній стан українсько-американських

відносин. Крім санкцій проти Росії, українсько-американські відносини досі визначаються інструментами, які були закладені ще за президентства Білла Клінтона та Джорджа Буша-молодшого, зокрема Будапештським меморандумом 1994 р. та Хартією про особливе партнерство Україна-ЄС 2008 р. Станом на кінець 2016 р. головні сфери двосторонніх відносин стосуються протидії російській агресії, зміцнення демократії в Україні, співробітництва у сфері безпеки та оборони, а також енергетичної безпеки в Європі.

Керівництво України розраховувало на перемогу Гіларі Клінтон.

5. Контакти української еліти з адміністрацією Трампа. Українська політична еліта переважно робила ставку на перемогу Гіларі Клінтон, однак не розвивала комунікацію з переможцем президентських виборів. Крім того, резонансні заяви окремих українських політиків після перемоги Трампа можуть серйозно зашкодити розвитку двосторонніх відносин. Скандал, пов'язаний з керівником виборчого штабу Трампа Пола Манафорта, також буде братися до уваги при розбудові відносин Вашингтона з Києвом.

6. Форс-мажорні обставини. Наприклад, ескалація конфлікту на Донбасі чи інша міжнародна криза у Східній Європі можуть змінити підхід США до відносин з Росією та Україною, напрацьований за президенства Трампа.

Дональд Трамп – другий поспіль президент США, у доктрині якого українсько-американські відносини відсутні як окремий напрям зовнішньої політики. Це свідчить про девальвацію ролі України у глобальній стратегії США внаслідок невиправданих очікувань Вашингтона від Києва, наявності надійніших партнерів у регіоні та появи небезпечніших викликів в інших частинах світу.

Прихід Трампа до влади відкриває широкий спектр можливих сценаріїв розвитку міжнародної ситуації навколо України, які будуть передусім визначатися співвідношенням інтересів у республіканській партії США. Однак вищеперераховані фактори дозволяють виокремити три найімовірніші сценарії ро-

звитку подій у трикутнику США-Україна-Росія: «big deal» («велика домовленість»), конфронтація та замороження.

Перший сценарій: «big deal»

Якщо адміністрація Трампа зуміє домовитися з керівництвом Кремля, американсько-російська нормалізація відбуватиметься за рахунок інтересів України. З російської сторони можливими умовами такої нормалізації можуть бути фактичне визнання США анексії Криму, відмова від військової та політичної підтримки Україні, скасування чи обмеження антиросійських санкцій, з американської – зменшення військової присутності Росії вздовж східного флангу НАТО, тісніша координація боротьби з тероризмом на Близькому Сході, виведення військ з Донбасу чи скорочення ядерного потенціалу.

Big deal суперечить національній безпеці України.

Це означає, що Україна фактично повертається у сферу впливу Росії, а США остаточно втрачають інтерес до «української кризи». Однак, незважаючи на взаємні вигоди від такого сценарію, Вашингтону і Москві його буде непросто реалізувати на практиці. По-перше, сторони можуть не дійти згоди навколо рівноцінності предметів обміну. По-друге, такий сценарій створює ризик дестабілізації України через невідповідні умови вирішення кризи, нав'язані зовнішніми гравцями.

Другий сценарій: конфронтація

Загострення американсько-російської конфронтації може відбутися з багатьох причин. За такого розвитку подій Росія може бути готовою до жорстких заходів – від поновлення повномасштабних бойових дій на Донбасі до нових кібератак на США та країни ЄС. У

свою чергу США можуть вдаватися до нових санкцій проти Росії, надання летальної зброї Україні, зміцнення звичайних збройних сил та ядерного потенціалу. США залишаться осторонь конфлікту та не підключатимуться до його врегулювання, перекинувши всю відповідальність за європейську безпеку на своїх союзників серед країн ЄС. США мають високі шанси перемогти Росію у «гонці на виснаження», однак США можуть опинитися в частковій міжнародній ізоляції через неготовність більшості країн ЄС підтримувати конфронтацію.

Україна зазнає основних витрат через американсько-російську конфронтацію.

При цьому найбільших витрат потім зазнає Україна, шанси якої на виживання залежатимуть від того, наскільки вдасться Києву за короткий строк мобілізувати національні ресурси, прискорити реформи та заручитися зовнішньою підтримкою.

Третій сценарій: замороження «української кризи»

Події можуть розгортатися за альтернативним сценарієм, якщо США та Росія не зможуть досягти порозуміння навколо України, однак усвідомлять, що тимчасове замороження нинішньої ситуації є прийнятнішим варіантом, ніж повторна конфронтація. За такого варіанту проблеми Криму та Донбасу залишаються неврегульованими, санкції проти Росії зберігаються в силі, а США і надалі утримуються від надання летальної зброї Україні. «Українська криза» остаточно посунеться на периферію світової політики і не заважатиме співробітництву США і Росії у вирішенні інших проблем міжнародної безпеки.

Сьогодні замороження «української кризи» є вигідним усім гравцям.

У короткостроковій перспективі такий варіант здебільшого влаштує усіх гравців: США не відволікатимуть значні ресурси на конфронтацію з Росією, ЄС задовільнить контрольована нестабільність в Україні, а Росія за обмеженого втручання у конфлікт використовуватиме політичні

та економічні провали України у пропагандистських цілях. Такий сценарій може відкрити певні можливості для України, однак Києву доведеться розраховувати виключно на власні ресурси у зміцненні національної безпеки та створенні конкурентоспроможної економіки. Цей сценарій стане для української державності «тестом на дорослість».

Трампа має підштовхнути до ревізії зовнішньої політики України.

Таким чином, президентство Трампа має підштовхнути Україну до кардинального переосмислення зовнішньої політики з урахуванням того, що світ наразі входить

у новий геополітичний цикл. Суб'єктність України буде зменшуватися, якщо Київ у зовнішній політиці і надалі керуватиметься застарілими категоріями. Для зміцнення міжнародного становища Україні необхідно зайняти проактивну позицію у відносинах зі США та іншими центрами сили. Зокрема, Києву слід запропонувати нові сфери співробітництва з Вашингтоном, які б відповідали обопільним інтересам за нинішніх умов і базувалися на принципі «послуга за послугою». Крім того, Києву потрібно найближчим часом запропонувати комплексний план врегулювання «української кризи», перш ніж США, Росія та інші гравці досягнуть домовленості за спиною України.

Економічна політика

1.1. Ризики націоналізації ПриватБанку

Наприкінці грудня 2016 р. в Україні був націоналізований найбільший приватний банк. Перехід у власність держави ПриватБанку спричинив появу низки гострих питань. Серед ключових: чи не призведе зміна власника до потрясінь фінансової системи, зокрема стрибків курсу, наскільки ефективним господарем стане держава, що трапиться із вкладами клієнтів банку, яких нараховується понад 20 млн.

Проблеми ПриватБанку не були унікальними: практично всі банки постали перед необхідністю докапіталізації та якістю кредитного портфелю за останні три роки. Ці проблеми були обумовлені як об'єктивними факторами – економічною кризою та нещодавньою різкою девальвацією гривні, так і суб'єктивними – прорахунками та цілеспрямованими зловживаннями топ-менеджменту банків та їхніх власників. Унікальним як для України виявився розмір банку і його значення для всієї країни – саме цим і пояснюється масштаб проблеми. У банку на сьогодні понад 20 млн вкладників зберігає більше 150 млрд грн. Не

слід забувати і про соціальний аспект проблеми - у ПриватБанку зберігають свої кошти 3,2 млн пенсіонерів, понад 500 тис. студентів та 1,6 млн соціально не захищених громадян.

У ПриватБанку на сьогодні понад 20 млн вкладників зберігає більше 150 млрд грн.

Крім того, саме ПриватБанк є чи не основним банком для малого та середнього бізнесу – у ньому відкриті рахунки 500 тис. фізичних осіб-підприємців, а також 600 тис. підприємств різної форми власності та розмірів.

Банк майже рік не виконував нормативи обов'язкового резервування, а прострочена заборгованість банку за стабілізаційними кредитами становила 14 млрд грн. Регулятор вимагав у ПриватБанку додаткове забезпечення за корпоративними кредитами, проте менеджмент банку не погоджувався на це. Додатковим приводом для розмови про можливість зміни власника стало дострокове оприлюднення нового варіанту Меморандуму про співпрацю уряду з МВФ, у якому, зокрема, йшлося про можливість націоналі-

зації системного банку. Хоча назва банку не фігурувала, сумнівів щодо неї не було практично ні в кого.

НБУ регулярно подовжував терміни докапіталізації, але акціонери і менеджмент з цим завданням не впоралися і розпочали переговори про можливість націоналізації. Ключові учасники цієї історії до останнього моменту не розкривали карти – менеджмент банку заперечував можливість його націоналізації, а всі повідомлення щодо націоналізації пояснював інформаційною війною проти банку. Представники НБУ наполягали на тому, що інформація про кожний банк - це банківська таємниця.

За декілька днів до націоналізації через банкомати мережі було знято понад 2 млрд грн.

Незважаючи на запевнення представників банку і регулятора, громадяни почали виводити кошти з банку – за декілька днів до націоналізації через банкомати мережі було знято більше 2 млрд грн. Також у цей період почастишали проблеми з розрахунками банківськими картками, емітованими ПриватБанком. У результаті пізно ввечері 18 грудня було прийнято рішення про націоналізацію ПриватБанку.

Вирішення проблеми з ПриватБанком за допомогою націоналізації, а не ліквідації (саме така доля спіткала більшість комерційних банків, які не змогли виконати умови регулятора), є вимушеним, проте в цілому логічним рішенням. Втім, таке рішення може зумовити появу низки системних ризиків для фінансової системи. До позитивних аспектів слід віднести той факт, що у зв'язку з націоналі-

зацією кредитні ризики ПриватБанку різко зменшились – тепер держава дає 100-відсоткову гарантію вкладникам.

Вирішення проблеми з ПриватБанком за допомогою націоналізації є вимушеним, проте в цілому логічним рішенням.

Щоб наочно продемонструвати надійність нового державного банку, Мінфін навіть заявив про намір перевести зарплатні проекти співробітників у ПриватБанк. Однак навряд чи варіант ліквідації взагалі серйозно розглядався, враховуючи важливість банку для фінансової системи України та пильний інтерес з боку міжнародної спільноти. Недарма одразу після оголошення рішення про націоналізацію посипались привітання з боку офіційних представників урядів та низки міжнародних організацій з успішним вирішенням складної проблеми.

Ризики націоналізації та проблемні питання.

- **Стабільність фінансової системи**
У суспільстві занепокоєні щодо ймовірності чергового обвалу фінансової системи або різкої девальвації гривні в найближчі півроку, спровокованих проблемами Привату. Уряд запевнив, що все буде добре: банк і надалі працюватиме, а в НБУ достатньо інструментів для контролю ситуації на фінансовому ринку. Однак ці заяви не убезпечили український валютний ринок від коливання курсу в короткостроковій перспективі. Причина коливань мала психологічну природу - посилились панічні настрої серед населення.

Причина коливань курсу мала психологічну природу - посилились панічні настрої серед населення.

- **Відповідальність винних осіб**
Досить знаковим питанням є проведення всестороннього розслідування та з'ясування, хто повинен відповідати за те, що з найбільшого системоутворюючого банку було виведено майже \$5 млрд. За підрахунками експертів, кредити пов'язаним особам становлять до 90% кредитного портфелю юридичних осіб. Очевидно, віддаючи банк у державну власність, акціонери досягнули певних домовленостей із владою, а тому вирішення

цього питання значною мірою буде залежати від політичної волі керівництва країни та специфіки домовленостей.

Наступне питання, яке логічно впливає з попереднього, стосується пошуку джерел покриття нестачі капіталу, зумовленої діями менеджменту та власників найбільшого приватного банку України, а також прорахунками регулятора. Наразі вирішено, що Мінфін здійснюватиме емісію облігацій, яку викупуватиме НБУ за кошти, що направлятимуть у капітал банку. Усього уряд планує виділити на докапіталізацію банку 148 млрд грн. Фактично цей тягар ляже на всіх платників податків в Україні, які будуть змушений віддати по декілька тисяч гривень за попередню діяльність власників та менеджменту ПриватБанку, а також за неефективну діяльність держави.

Уряд планує виділити на докапіталізацію банку 148 млрд грн.

- **Передумови для девальвації**

У НБУ вважають, що можлива емісія суттєво не вплине ані на курс гривні, ані на показники інфляції. Ймовірність того, що емітовані кошти потраплять на вторинний ринок, є незначною – планується, що більша частина коштів залишиться в капіталі ПриватБанку для забезпечення кредитів. Крім того, процес вливання капіталу в банк відбуватиметься в декілька етапів і розтягнеться на роки.

У НБУ вважають, що докапіталізація суттєво не вплине ані на курс гривні, ані на показники інфляції.

Імовірною загрозою для валютного курсу може стати розкручування панічних настроїв, які у свою чергу зможуть справді спричинити

падіння гривні. Продумана комунікація повинна погасити негативні очікування суспільства. Попередній досвід показує, що комунікація, на жаль, не належить до сильних компетенцій банківського регулятора. Втім, можливі панічні настрої зникнуть, коли припиняться технічні перебої в роботі банку, що зумовлені перехідним періодом, а спеціалісти НБУ та колишній менеджмент покажуть злагоджену і чітку роботу. Ситуацію пом'якшує «мирне» її вирішення між головним акціонером та владою, про що свідчать заяви менеджменту про повну готовність співпрацювати з НБУ на перехідному етапі. Також слід не забувати про пильний інтерес до ситуації з боку МВФ, який повністю підтримує націоналізацію та фактично виступив його ідеологом.

Продумана комунікація НБУ повинна погасити негативні очікування суспільства

- **Ефективність держави як власника**
В експертних колах є поширеною ліберальна ідея, що держава — поганий неефективний власник. З ними можуть погодитись клієнти державного Ощадбанку, які нерідко скаржаться на якість послуг. У випадку з ПриватБанком є шанси, що держава залишиться його власником недовго – умови націоналізації передбачають подальшу приватизацію фінансової установи після покращення її фінансового стану. Попередньо інтерес до потенційного активу оголосив ЄБРР. Втім, шанси приватизації націоналізованого ПриватБанку з огляду на те, як в Україні виконується приватизаційна програма, поки є незначними. Ще одним ризиком, який активізувала націоналізація ПриватБанку, є зростання частки держави на ринку банківських послуг, що загрожує конкуренції та формує передумови до створення державного супер-банку, який зможе фінансувати сумнівні проекти груп інтересів, котрі матимуть змогу контролювати прийняття рішень у цьому банку.

Зростання долі держави на ринку банківських послуг загрожує конкуренції.

2.1. Можливості виділення траншу МВФ для України

Є велика ймовірність того, що Україна отри-

має наступний транш кредиту МВФ на початку лютого. Про це заявляли і голова НБУ, і міністр фінансів України. Остаточне погодження умов надання траншу відбудеться наступними тижнями, місія МВФ продовжує консультації з органами влади. Якщо буде прийняте принципове рішення щодо кредиту, місія може рекомендувати Раді директорів МВФ надання кредиту. Водночас попри такий оптимістичний прогноз Україна після попереднього перегляду умов кредиту майже не виконала структурні маяки, передбачені програмою.

Найбільшим досягненням за період надання останнього траншу стали прийняття бюджету на 2017 р. та націоналізація ПриватБанку, що було одним з умов МВФ. Наразі Меморандум МВФ та можливі умови його перегляду відповідно до неощадливо оприлюдненої інформації ЗМІ визначають імовірні найважливіші подальші вимоги:

Вимоги МВФ можуть актуалізувати.

1) **Корегування системи субсидій, рішення про їхню монетизацію**, що означатиме, що клієнти повинні будуть отримувати реальні гроші за економію ресурсів.

2) **Проведення пенсійної реформи** – меморандум прийняття парламентом законодавства щодо: поступової зміни пенсійного віку, встановленого законом, подальшого скорочення переліку вимог для дострокового виходу на пенсію; підвищення критерію кваліфікаційних вимог для мінімальної пенсії; консолідації пенсійного законодавства, а також забезпечення єдиного принципу пенсійного забезпечення без пільг для будь-якої професії (за винятком військових); розширення бази для внесків у систему соціального забезпечення; забезпечення справедливого податкового режиму пенсій; кращого прив'язання доходів до сплати внесків, а також заохочування декларувати фактичні доходи.

3) **Земельна реформа**, яку буде надзвичайно важко провести у зв'язку з прийнятим мораторієм до 2018 р.

4) **Проведення аудиту ПриватБанку, виконання плану реструктуризації.**

5) **Єдиний реєстр соціальних виплат**, що дозволить здійснити їхню ревізію.

6) **Запуск роботи антикорупційних судів.**

7) **Проведення приватизації** – бюджетом 2017 р. знову передбачено отримати суму 17 млрд грн від приватизації, проте, як показує ситуація з ОПЗ, це завдання буде непростим для виконання.

Є два сценарії подальшої співпраці України з МВФ:

Два сценарії майбутньої співпраці з МВФ.

1) **Оптимістичний** – МВФ піде на поступки, і Україна отримає наступний транш у лютому 2017 р. у сумі \$1 млрд. Надалі буде виконувати структурні маяки, передбачені програмою перегляду, і матиме шанс отримати у 2017 р. ще три транші – у травні (\$1,9 млрд), серпні (\$1,3 млрд) та листопаді (\$1,3 млрд). Ймовірність такого сценарію є малореалістичною, оскільки виконання більшості структурних маяків може спричинити появу політичних ризиків у зв'язку зі значною вагою популістичних рішень у державному управлінні.

2) **Песимістичний** – більшість структурних маяків не будуть виконані, інші будуть виконані із затримкою. У такому випадку Україна може повторити ситуацію 2016 р. (за цілий рік отримано лише один транш у сумі \$1 млрд). Кредити МВФ не тільки забезпечують підтримку золотовалютних резервів та обслуговування зовнішніх платежів, а й є важливим індикатором стабільності країни для інших потенційних інвесторів. Якщо Україна не виконає всі зобов'язання, взяті в рамках співпраці з МВФ, то наступні кредити не будуть надані, що може також погіршити співпрацю з іншими донорами.

Політична конкуренція

1. Політичні настрої серед українських олігархів

Внутрішньополітичний порядок денний в Україні продовжує залежати від міжнародної геополітичної кон'юнктури. Основні політичні гравці чекають перших кроків щодо України від нової адміністрації США, щоб потім відкоригувати свою діяльність відповідно до нових геополітичних реалій.

При цьому українська влада і широка опозиція розуміють, що як мінімум за два місяці стане зрозуміло, чи буде «велика геополітична угода» між Вашингтоном і Москвою і чи буде «українське питання» частиною переговорного меню між РФ і США. Тому найближчим часом політичні гравці в Україні намагатимуться максимально посилити свої політичні позиції та продемонструвати себе договороспроможним партнером як перед Росією, так і перед Заходом.

Враховуючи вищезазначене, можна визначити головні тенденції розвитку українського олігархату в 2017 р.:

1. Фактичне оформлення олігархічного консенсусу щодо відновлення та нормалізації

економічних і бізнесових відносин з Росією.

2. Зацікавленість у проведенні дострокових парламентських виборів без змін виборчого законодавства.

3. Пошук альтернативної фігури, яка зможе виконувати функції політичного арбітра після закінчення першого президентського строку Петра Порошенка.

4. Перегляд порядку доступу та консолідація ресурсів навколо Петра Порошенка та його оточення.

5. Суттєве скорочення ресурсної бази та рентних доходів монополій серед «старих олігархів».

6. Дроблення олігархічних союзів та розпад традиційних груп інтересів в українській політиці (газових, вугільних, аграрних, енергетичних тощо).

Пропозиція одного з українських олігархів Віктора Пінчука щодо перегляду міжнародної політики України та взаємин з РФ викликала буремну дискусію в експертному і політичному середовищі в Україні.

Пропозиція одного з українських олігархів Віктора Пінчука щодо перегляду міжнародної політики України та взаємин з РФ викликала буремну дискусію в експертному і політичному середовищі в Україні.

В. Пінчук позиціонує себе як потенційного переговорника від України між Заходом і Кремлем.

За допомогою своєї статті у WSJ Віктор Пінчук намагався позиціонувати себе на Заході та в першу чергу перед Порошенком як можливий переговорний канал між Києвом та Вашингтоном. Тому влада продовжує уважно слідкувати за експертною дискусією та реакцією українського суспільства щодо тез, які йдуть у розріз з офіційною позицією президента.

Рінат Ахметов та Дмитро Фірташ теж виступають за відновлення економічних відносин з РФ, однак через об'єктивні причини вони не можуть чинити неформальний чи політичний тиск на владу.

Олігархічні групи Р. Ахметова і Д. Фірташа роздроблені

Війна на Донбасі, падіння світових цін на сировину і відсторонення компаній цих олігархів від державних монополій суттєво зменшили їхній політичний вплив. Тим паче що Петро Порошенко напряду веде переговори з бізнесменами і політиками, які входили до «газових» чи «вугільних» груп інтересів. Така політика президента сприяє подальшому розпаду і дробінню груп «Фірташа-Львовичкіна» та «Ахметова-Новинського». Варто зазначити, що наявність економічних суперечностей між групами Ахметова і Фірташа занурює в політичну кризу і сам партійний проект «Опозиційний блок», який перебуває на межі розвалу.

У взаєминах між Порошенком та Коломойським спостерігається ситуативний політичний нейтралітет. Незважаючи на те, що каналу «1+1» влада продовжила ліцензію на мовлення, політичні наслідки щодо націоналізації «Приватбанку» можуть проявитися уже навесні. Коломойський слідує за політичною кон'юнктурою і в будь-який слушний момент може мобілізувати свої політичні активи,

в першу чергу праві та радикальні партії.

І. Коломойський та П. Порошенко домовилися щодо ситуативного політичного нейтралітету.

Група політичних яструбів «Турчинова-Авакова», яка теж тяжіє до Коломойського, систематично виступає за радикальні рішення щодо ОРДЛО та продовження війни з Росією. Нещодавно лідер партії «НК» Андрій Білецький взагалі звинуватив керівництво Національної гвардії в сепаратизмі та корупції. Незважаючи на те, що Нацгвардія є структурою МВС, її політичне керівництво призначається президентом. Тому повідомлення Білецького є нічим іншим, як пряме обвинувачення глави держави у військових негараздах та прорахунках.

Андрій Білецький звинуватив керівництво Національної гвардії, яке призначається президентом, в корупції та сепаратизмі.

У свою чергу Петро Порошенко не має політичних союзників та у своїй діяльності опирається на найближче бізнесове оточення, силові структури та бюрократичний апарат. Переважній більшості інших олігархів не подобається політичне посилення і концентрація влади в руках Порошенка, який одночасно виконує функції політичного арбітра та президента і при цьому хоче бути єдиним олігархом.

Найбільш організованими в політичному плані є аграрні крупні бізнесмени, зернотрейдери та регіональні латифундисти, які є акціонерами політичного проекту «Аграрна партія». Незважаючи на те, що «Аграрна партія» є афільованим з Банковою проектом, вона демонструє активні темпи партійного будівництва.

Влада має розробити та ухвалити нове виборче законодавство.

Таким чином, за нинішніх умов усі олігархи прагнуть дострокових парламентських виборів, на яких можна було б змінити баланс сил. У такому контексті визначальним чинником також буде курс адміністрації Трампа щодо України. Якщо Захід і Росія все ж таки домовляться щодо Сирії та України, то нинішній український парламент ймовірно буде неспроможний виконувати необхідні політичні рішення. У зв'язку з цим Петро Порошенко постане перед небезпечною дилемою: в результаті російсько-американського тиску, в тому числі фінансового, - або розпустити парламент і йти на дострокові вибори, або ж виконати вимогу політичних яструбів, а саме розпочати відновлення контролю над ОРДЛО за допомогою силових інструментів.

Зважаючи на те, що в парламенті відсутня легальна парламентська коаліція, є ймовірні ризики того, що в 2017 р. можуть бути проведені дострокові парламентські вибори, які не вигідні лише «Народному фронту». Проте при збереженні нинішніх правил гри та виборчого законодавства парламент в якісному відношенні не буде перезавантажено. Влада зобов'язана розробити та ухвалити новий виборчий кодекс, який зробить політичну конкуренцію більш прозорою та чесною.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їхнього впливу та послідовності. Особливо увага приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

*@2017 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД*

Відповідальний за проект: Анатолій Октисюк

Відповідальні за розділи:

«Державні рішення» - Євген Ярошенко

«Економічна політика» - Василь Поворозник

«Політична конкуренція» - Анатолій Октисюк

Колектив експертів МЦПД:

Василь Філіпчук, Анатолій Октисюк, Василь Поворозник, Євген Ярошенко, Ангела Бочі, Ірина Івашко, Вадим Перебийніс, Сергій Кіщенко, Богдан Банчук, Юлія Гоменюк, Ірина Степанова, Вероніка Шигірт, Роман Басалига.

МЦПД

Міжнародний Центр Перспективних Досліджень

Телефон: +38 (044) 253-44-82

Факс: +38 (044) 253-44-82

E-mail: office@icps.kiev.ua

www.icps.com.ua

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland in Ukraine

The project is implemented with
the support of the Embassy of
Switzerland in Ukraine
The content of the issue is the sole
responsibility of ICPS